Broj 4. U Trstu 27. jenara 1887. Godina XVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Neblljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Torrente br. 12.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor.

VIII. sjednica, dne 21. dec. 1886.
(nastavak i svršetak).

Pošto bi otvorena razprava, uze rieč pošt. Spinčić. U glavnom nebi imao mnogo prigovoriti predloženoj resoluciji, znajuć, da bi se u školah dalo mnogo popraviti. Misli, da će se osnove školske preurediti prema zakonu 2. maja 1883. a utvrdjuje ga u toj misli i to, što se je već uvelo nove izpite usposobljenja, koji su samo praktični, obazirajuć se ne na poznanje predmetah, nego na način kako se ima podučavati i uzgajati. U predloženoj se resoluciji predlaže, da se promjene rieči „malo udovoljivo uspjeha“ sa riečmi „ne posve udovoljivo“. U ostalom izjavlja, da nespada na njega odgovarati na izvještaj izvjestitelja školskoga odbora.

Pošt. Babudor veli, da je svoje mnienje rekao očito u školskom odboru, a i ovdje izjavlja, da škole neodgovaraju onim nadam, koje se je u nje stavljalo uvadjajuć nove školske zakone. Obćine, pokrajina i država natjecale su se, koja da više učini za podignutje školah. Vlada se pobrinu za odgojenje učiteljah ustrojiv učiteljišća. Pokrajina se je napela, da uzmogne pokriti troškove za učitelje. (Zaboravio je, da je bio spomenuo i obćine). Uspjeh u školah je malo utješiv. Dužnih polaziti školu ima kakvih 55000; polazi ju samo 20000, a od tih 20000 samo 7000 redovito. Školske oblasti čine za stalno svoju dužnost. To se vidi i iz ceđenih kaznah, kojih je 2225, al izvršilo se jih je samo 682. Zakon je liep i dobar, al uporavit se po svuda neda. Bolje stojeći ljudi skrbe za odgoj svoje djece, slabo stojeći ne. Njim se je brinuti za svakdanji kruh. Nevolja je sestra neznanju. Treba se strpiti dok se poboljša blagostanje. To bi bili izvanjski uzroci nepovoljnih uspjehah. O nutarnjih neće duljiti, dosta je rečeno u izvješću školskoga odbora. Učiteljišća ustrojena visokom vladom su izvrstna, al treba, da se jih uzme u pravom smislu. Kao što su profesori srednjih školah poslije odnosnoga zakona 1864. silazili sa pravoga puta, tako to čine i učitelji u zadnje vrieme hoteć podučavati ono, što su se naučili i baveć se najviše s onim, što bolje poznadu, zanemarujuć ono, što je bivstveno u pučkoj školi. Nego nastoji se, da se to popravi i popravit će se. Kod pregledavanja učevnih osnovah želio bi, da se obazire na dvoje: da bude pučka škola koristna nesamo puku i pučkoj izobrazbi u obće, nego takodjer, i osobito da pripravi djecu za prelaz na srednje škole. Dosad da dolazi možda dvie tretjine djece na srednje škole, koja nisu dovoljno pripravna. Da se udovolji i pučkoj obuci u obće i onim, koji idu na srednje škole, imalo bi se u prvih četirijuh godinah uzgajati i učiti jezik i računstvo, u petoj i šestoj pako pružiti onoliko drugoga znanja, koliko je potrebito u svakdanjem življenju.

Pošt. Dr. Campitelli tvrdi, da je pučka škola bila mnogo bolja prije nego li je sada. Promjene školskih zakonah počelo se je činiti 1868. Od toga vremena pratim velikim zanimanjem svaki korak, koj se u tom čini, i to jer u obće mi je drag napredak, jer sam to dužan činiti kao pokrajinski zastupnik a osobito kao predsjednik jednoga kotarskoga školskoga vieća, i opažam, da idu stvari na gorje. Zlu pako dva su glavna uzroka. Prvi je taj, što autonomne oblasti ili one, koje plaćaju, neimaju na škole onoga upliva, koj bi morale imati. Drugi je taj, da se za poduku učiteljah mnogo troši, da se zahtjeva od njih, da se mnogo nauče, a da se nenauče onoga, što bi trebali. Zanemaruje se uzgojnu stran. Jednom se je manje učilo a više uzgajalo. Za to ide zlo, jer bi se s učiteljah htjelo stvoriti „dottorone“ (bravo! dobro!) Nek budu učitelji manje „dottoroni“ i nek imadu više srdca za uzgoj djece (posve dobro!). Preznamenito je, da učitelji uzgajaju dobro značaje (posve dobro, posve dobro!) Podje li se dalje kao do sad, nećemo već imati značaja. Uzgajati znači više nego li podučavati. Sad se podučaje, al se ni malo neuzgaja. Sadanji učitelji izlaze poslije osam devet godinah nauči (veselost!). Misle, da mnogo znadu i hoće bit dobro plaćeni. Mi mislimo, da na nje previše trošimo, oni misle, da se na nje troši premalo. Poslije toliko naukah vele oni, skoro kao liečnici, kao inžiniri itd. moramo se zadovoljiti sa jadnim stanjem pučkih učiteljah, koje nas ponizuje. Učiteljišća bi se mogla posve ukinuti ili bar preurediti. Mislim n. pr. koj je svršio nižu gimnaziju, znade dovoljno a da uzmogne podučavati u pučkoj školi. Moralo bi se u učiteljišćih učiti ne mnogo stvari, koje se može i sam naučiti kasnije, nego učiti jih kako se ima podučavati u pučkoj školi. Jednom se je samo natuknulo pojam zemljopisa, povjesti, prirodopisa, al se nije posebice tih predmetah podučavalo. Učiteljišća čine mu se sada kao sveučilišća (smieh!) ili više srednje škole. A kašto se čini na učiteljišćih, tako se onda radi i u pučkih školah; uče se posebice pojedini predmeti. Dovoljno bi bilo, da budući učitelji svrše nižu gimnaziju ili nižu realku, a onda godinu dvie pedagogije. Sad se hoće niža gimnazija, 4 godine učiteljišća i 2 godine prakse.

Pošt. Dr. Bubba (u liepo sastavljenu i dobro naučenu govoru). Jedna sama ideja nas vodi, da bude škola u novom življenju, gospodarstvenom, uljudbenom, umnom, glavni čimbenik. Tamno je izvješće školskoga odbora al je tamno i stanje školah. Samo razžalostjen optimizam školskih nadzornikah može utvrditi, da je uspjeh u školah povoljan. U školah mi nazadujemo. Ako i nije školski odbor jasno rekao, koji su uzroci nazadku, ipak je dosta jasno pokazano, da valja te uzroke tražiti u sastavu školah, u učevnih osnovah i u samih učiteljih. S novom dobom zavladali su novi nazori, a s ovimi drugi red stvarih. Al se je išlo prenaglo, pretieklo se je vrieme. S zakoni htjelo se je postići napredak zaboraviv, da ima napredak stvarati zakone. U školu natrpalo se je previše predmetah, tako da nije moguće, da se djeci um razvija. Ista svobća obvezatnost polaziti školu jest neprilika, koja je možda početkom većine zla na koje se tuži. Od vojničtva se neke oslobadja, od škole nikoga ako nije više sile. Nije moguće, da se svi jednako nauče. Protivno mi je, da se sili u školu i one, koji ju posve zabacuju; htjeo bih u ove doba slobode, da se poštuje i sloboda neznanja. Inače se dogadja, da oni, koji po sili dolaze u školu, prouzrokuju nered i nepovoljan napredak u školi. Načelo, da svi polaze školu liepo je, sveto, al treba ljude gledat kakvi su, i on se nada, da će se od siljenja u školu odustati. I sama narodnostna borba, koja je u pokrajini sad jača nego ikad, upliva zlo na škole. A kako i nebi, kad je provalila i u crkve! Pravdanja, koja nastaju izmed autonomnih oblastih, branećih svoja sveta prava i izmed državnih oblastih, škode pučkoj obuci; a za dokaz nek služe slučaji u Draguću, Lovranu i Nerezinah. Najviše pak škodi udioničtvovanje učiteljah u političkom i narodnom gibanju, umjetno u pokrajini uzdržanom i komu je drugdje izvor. A to se dogadja osobito na ladanju, gdje učitelj često zanemaruje svoje dužnosti i biva apoštolom nove uljudbe, koja ima doći preko gorah. I to je stalno najveće zlo, koje je mogao naći školski odbor. (Odobravanje na klupah većine).

Pošt. Dr. Laginja. Na opazku predgovornikovu, da učitelji politizuju, moram opaziti, da učitelju, koj je prešao 24 godine, neimaju biti zatvorena usta, i da se učiteljem nebi imala omedjašiti sloboda više nego je već omedjašena. Mislim da razumijem što misli reći predgovornik s politizovanjem, al moje mnienje u tom je drugačije. Politizovati znači za me: učiti pučanstvo, bud jedne bud druge narodnosti, da se poslužuje pravi, koja mu daje zakoni, i da napreduje duševno i tjelesno. U tom smislu ja mislim, da se mora politizovati, i u tom obziru neima se učitelje držati smutljivci.

Pošt. Dr. Amoroso. Navesti ću samo jedan uzrok, nespomenut od školskoga odbora, koji je najznamenitiji i najglavniji postupičnoga nazadovanja u školah. Taj uzrok je nesretni ustroj učiteljišća u Kopru. Prenesretna bila je misao vlade, da uzgaja pod jednim krovom učitelje, koji bi pak kadri bili podučavati u školah slovenskih, hrvatskih i talijanskih. Paće neima u Europi, ni možda u cielom novom svietu zavoda, ustrojena kašto je onaj u Kopru. Moglo se je predvidjati, da takav zavod neće uspjeti, da će izaći iz njega mladići nepoznajući savršeno jezika, u kojem imadu podučavati. Taj zavod ustrojen s prva, da uzgoji mladiće, koji bi bili kadri podučavati u trih jezicih, preustrojio se je. U Kopru danas neima zavoda, koji bi pripravljao učitelje talijanske. Svi učitelji, mislim, osim jednoga, su narodnosti slavske. I u novije vrieme bila su imenovana dva Slava. Pripušćam, da svi učitelji poznadu nekoliko talijanski jezik, al nikad toliko, da bi mogli uzgajati učitelje za talijanske škole, gdje treba savršeno poznati jezik. Nit kao slavski zavod nemože uspjevati u Kopru, jer pripravnici neimaju se gdje vježbati. Na vježbaonici slavskoj nije se moglo sbubnjati nikad više od 2, 3, 5 učenikah, a na takovoj nemože se vježbati budući učitelj. Onaj zavod, ako ima obstati onakav, kakav je, naime za uzgoj učiteljah slavskih, morao bi bit premješten drugamo. Kandidatah talijanskih neima nego 5 ili 7. S toga se vidi, da se tu nepripravlja učiteljah za talijanske škole, nit u Istri nit u cielom Primorju.

Obćina tršćanska preslia je već prešle godine učiteljišće na svoje troškove, al njoj se nije dozvolilo. Trst nam uzimlje najbolje sile, tako da ćemo skoro ostati bez učiteljah, paće već smo sad bez njih. N. pr. školski kotar porečki morao je već lani iskati učiteljah u talijanskom Tirolu. Sad je učiteljem u Tirolu zlo, pak rado dolaze k nam, al ako njim se stanje poboljša, oni će doma ostati. Neradi se o samoj Istri već o cielom Primorju. Ako se je cesarska vlada pobrinula za uzgoj učiteljah za škole slavske, mora se pobrinuti i za učitelje školah talijanskih, koje imadu mnogo veću znamenitost nego prve. (Posve dobro!) S toga svoga predlažem:

„Visoki zemaljski sabor poziva cesarsku vladu, da se ozbiljno obazre na rastući nedostatak pitomacah talijanskoga odiela na c. kr. učiteljišću u Kopru, i da se pobrine za potrebite učevne sile talijanske u trih pokrajinah Primorja, ustrojiv posebno učiteljišće sa naukovnim jezikom talijanskim“.

Pošt. Sbisà opaža Dru. Laginji, da se nesme trpiti, da bi učitelji politizovali osobito ne oni na ladanju. Neki učitelji politizujuć najprije u školi, idu to isto raditi u krčme i na trgove. Oni nepoznadu medjah u tom svojem apostolatu. Oni mjesto da dobro uzgajaju povjerenu si djecu, mjesto da usadjuju čuvstva poštenja, usiepljuju čuvstva mržnje i prezira proti svojoj bratji. U vrieme obćinskih i političkih izborah postaju oni agitatori. To je činjenica, i ja ju utvrdjujem, da dokažem, da ima mnogo i mnogo učiteljah, koji zanemaruju svoje dužnosti i čine za agitatore. Takovih činovah dogadja se često, jedan dogodio se je i u Poreču, tako da sam se morao poslužiti vlastju, koju imam (kao načelnik) da odstranim, u vrieme pokrajinskih izborah, učitelja iz rovinjskoga okružja, koj je bio došao ovamo, da sije razdor u krugu svojih pristašah sa ladanja.

G. Dr. Campitelli veli, da nije moguće, da bi to bio učitelj iz njegova okružja, jer bi on bio proti njemu disciplinarno postupao. Bit će dotičnik iz kotara rovinjskoga, al ne iz gradskoga okružja.

Pošt. Sbisà izpravlja, da je dotični učitelj iz Rovinjskoga sela, u kotarupuljskom.

Pošt. izvjestitelj Costantini. Zahvaljuje predgovornikom što su popunili njegov izvješćaj. Dru. Laginji opaža, da učitelji neimaju politizovati ni za dobro ni za zlo; oni imadu samo podučavati i uzgajati povjerenu si djecu. Prava gradjanska nek vrše, al u politiku nek se nemiešaju. Da pak oni politizuju i to za zlo, čuli smo od pošt. Sbisà. Ja bih znao mnogo primjerah pripovjedati. Omedjašit ću se na jedan. Pred malo tjedanah bio je od suda odsudjen učitelj rad čin. srodna s politikom, rad agitacije na javnom trgu. Pitao je pak nekoliko danah za tim doplatak; i dalo mu se ga. Pokrajinska školska oblast dala mu ga je, jer je stalno krivo obavještena bila od kotarske oblasti. — Poštov. Spinčić predložio je promjenu nekih riečih u resoluciji. Ja se neslažem s njim, ne za to da mu se protivim, nego s toga jer su uspjesi u školah jako slabi. Konačno izjavljam u ime školskoga odbora, da pristajem uz predlog Dra. Amoroso.

Na to se glasuje.

Promjena predložena g. Spinčićem pada.

Prima se resolucija školskoga odbora nepromjenjena kao i ona Dra. Amoroso sa većinom glasovah.

Pošt. Costantini u ime školskoga odbora izvješćuje o predlogu za ustrojenje pravničke fakultete sa talijanskim naukovnim jezikom u Trstu. Već godine 1871. glasovao je sabor, da se ustroji pravnička fakulteta za pokrajine talijanske narodnosti carstva. Opetovao je to god. 1876. 1877. i 1880., ali nesamo da se je nije toga uslišalo, već se nije dalo nit nade, da se hoće. Godine 1881. odlučio je sabor, da se počeka na bolja vremena. Školski odbor misli, da su ta vremena došla, i to ne samo s toga, jer je potrebno za pučanstvo talijansko, da imade pravničku fakultetu, nego i s toga, jer je nuždno, da se posvuda i svakim sredstvom brani obstanak i množenje talijanskoga jezika, a to bi se moglo doseći, bolje nego ičim drugim, pravničkom fakultetom. U spomenutih zasjedanjih razvilo se je sve razloge u tu svrhu. Temeljni državni zakoni ustanovljuju, da svaka narodnost, svaki jezik imade pravo na razvoj na usavršivanje, dakle i narodnost i jezik talijanski, koji su nedvojbeno medju prvimi u carstvu. Ako imade narodnost njemačka, češka, ugarska, hrvatska svoja sveučilišća, mora i talijanska imati pravo, ako ne na sveučilišće, bar na jednu fakultetu, neće li se Talijane smatrati za posliednje u carstvu, što bi bila najveća nepravda, i rad česa bi se moralo držati, da se rabi dvoju mjeru na izključivu štetu Talijanah. Nemože se tomu protiviti, s toga, što je tobož malen broj Talijanah, jer ima na stotine, razmjerno mnogo više nego kod drugih narodnostih, mladićah, koji uče na viših zavodih i bilo bi jih još više, kad bi se mogli izobrazivati u svojem vlastitom jeziku, i jer se s druge strane ne obazire na naš malen broj kad se od nas traži davak u novcu i u krvi; mi nosimo breme, pravica zahtjeva, da uživamo i prava. Kadaje, sileć naše mladiće, da se uče u tudjem jeziku, njemačkom, oni nemogu napredovati kako valja, to neki njih zapuštaju nauke, a oni, koji srčano svladaju poteškoće, neuspiju savršeno, dosižu svrhu silnim trudom, gubitkom vremena i umnih silah. A kad izadju, onda u službi nemogu ići istim korakom s onimi, koji su izučili u svojem jeziku. Što Istra u tom obziru želi, to želi i Trst, a u Trstu po

jednoglasnoj želji posestrimah pokrajinah i svih Talijanah carstva, imala bi pravnička fakulteta imati svoje sjelo. — Na temelju rečenoga postavlja sliedeći predlog:

„Slavnomu zemaljskomu odboru se nalaže, da ponovi kod visoke vlade zahtjev, da se ustroji pravnička fakulteta sa talijanskim jezikom i sa sjelom u Trstu".

Pošt. Spinčić. Prijatelj poduke materinjim jezikom nemože a da nepodupre predlog školskoga odbora, jer se može dobro napredovati samo onda, ako se od prvoga dana kad se u školu stupi, do zadnjega kad se iz nje izadje, podučaje materinjim jezikom, s opazkom ipak, da se u srednjih školah može naučati i koji drugi jezik, ali na temelju materinjega jezika. To predpostaviv, nit hoteć duljiti, želi i predlaže, da se resolucija popuni sa riečmi i slavskim (hrvatskim ili slovenskim), jezikom. Pak nastavlja: Pošt. Dr. Gambini rekao je, da smo svi Istrani, da neima bit drugoga patriotizma do istrijanskoga. Neka mu. Al pošto se u Istri govori dva jezika, treba dati govorećim i jedan i drugi jezik priliku, da se naučaju u svojem jeziku. Svi razlozi, koje je naveo pošt. g. izvjestitelj za Talijane valjaju i za nas Hrvate. I zakoni su za nas i na broju nas ima; i od nas zahtjeva se davak u novcu i u krvi; nit naši mladići nemogu napredovati njemačkim jezikom; a u svakdanjem življenju, u javnosti potrebuje se poznanje hrvatskoga jezika. I mi dakle imademo pravo na naučanje u našem jeziku. I pošto Talijani imadu u pokrajini srednju školu, a Hrvati je neimaju, a pravica hoće da ju imadu, valja dodati resoluciji školskoga odbora još sliedeću točku:

„Slavnomu zemaljskomu odboru se nalaže, neka zahtjeva od visoke vlade, da se ustroji srednja škola (gimnazij) sa naukovnim jezikom hrvatskim i sa sjelom u Pazinu".

Ovaj posliednji predlog bio je poduprt još samo od gg. Laginje i Jenka tako, da ga predsjednik nije mogao nit u razpravu dati.

Pošt. Laginja želi učiniti nešto različit predlog. Da se ima podučavati materinjim jezikom, slaže se posve sa pošt. g. izvjestiteljem; i s toga želi i on kao i predgovornik Spinčić, da se ustroji pravna fakulteta sa oba jezika pokrajine kao naukovna. Al htjeo bi, s praktičnoga gledišta, da se resolucija nešto promjeni. Već sad se izrazuje bojazan, da neće cesarska vlada dozvoliti ustrojenje te fakultete u Trstu, bar mu se čini, da je takova nešto od g. izvjestitelja čuo. Njemu nije bitno, da se ista ustroji u Trstu, jer misli, da bi djaci u kojem drugom gradu Primorja mogli jeftinije živjeti. Neka dakle vlada odluči grad. Predlog Spinčića i njegov, da se naime fakulteta ustroji sa oba jezika pokrajine, kao naukovna, je opravdaniji nego onaj školskoga odbora. U Dalmaciji uredjuje se sada mnogo hrvatski, pak bi na tu fakultetu dolazilo mnogo djakah i od tamo. I kako se mi (Hrvati) učimo talijanski, tako trebaju i Talijani, da se uče hrvatski. I na toj fakulteti mogli bi se mladići izmjenično naučati drugoga jezika. Preporuča s toga sliedeći predlog:

„Visoki sabor nek izvoli odlučiti: Nalaže se zemaljskomu odboru, da dade do znanja visokoj vladi želju ovoga sabora, da se u jednoj južnih pokrajinah države ustroji pravnička fakulteta sa podpunom jednakostju jezika talijanskoga i hrvatskoga ili slovenskoga kao naukovnih jezikah".

Pošt. Gambini veli, da nije mislio govoriti u tom predmetu, osobito pošto su mnogi odličnjaci o tom govorili. Da uzimlje rieč prisiljuje ga natuknutje pošt. Spinčića. Za predlog školskoga odbora on će glasovati, jer, ako imadu sve narodnosti svoja sveučilišća, Hrvati u Zagrebu, Magjari u Pešti, Česi u Pragu, Poljaci u Lavovu, Niemci u Beču i Gracu, pravo je, da nisu nit Talijani bez njega; htjeo bi, da se ustroji cielo sveučilišće talijansko, jer ako sve narodnosti imadu jednako terete nek imadu i jednaka prava. Ipak misleć, da će bit razlogah rad kojih se ga nezahtjeva, on neće postavljati odnosnoga predloga. Dodatka pošt. Spinčića k resoluciji nemože poduprieti, jer ima u pokrajini malo Slavah, koji se podaju na nauke. Dokaz tomu je tvrdnja jučer proizašla iz ustijuh jednoga od gospode manjine, koj je tvrdio, da su samo trojica Slavom bile podieljene pokrajinske podpore. (Al tim se nije reklo, pošt. dru. Gambini, da samo trojica uči!) Djakah slavskih ima dakle malo, i zahtjevalo bi se preveć kad bi se za nje zahtjevalo katedre. Prelazeć na drugi predlog Spinčićev, glede ustrojenja slavskoga gimnazija u duprt, odgovara s riečmi nj. Presvjetlosti barona Gautscha, ministra nastave, koj je odgovarajuć na jednu interpolaciju u punom parlamentu u Beču rekao „da je ministarstvo nakano ustrojiti novih srednjih školah, ali samo tamo, gdje to zahtjevaju družtveni odnošaji i potrebe, a ne ondje gdje se jih zahtjeva radi broja pučanstva". Priznat će i sam pošt. Spinčić, da broj možda govori za njegov predlog, al družtveni odnošaji i potrebe, na koje se je obazirala nj. Presvj., za stalno neobstoje u pokrajini gledom na Slave.

Pošt. Laginja opaža: da Hrvati Austrije neimaju sveučilišća, već samo oni Ugarske u „Hrvatskoj" u Zagrebu; a „Hrvatska" je dandanas za nas izvanjska država, jer i za dobiti podpore iz javnih zakladah i za raditi izpite ima se tisuću neprilikah, skoro toliko, ako ne i više, nego li da se uči u kraljestvu talijanskom. On dvoji, da nebi pravna fakulteta imala dovoljno slušaocah Hrvatah, al kad tih nebi ni bilo u velikom broju, fakulteta sa dva jezika koristila bi onim mladićem talijanskim, koji će prije ili kasnije priposnati potrebu naučenja hrvatskoga jezika. Pozna mnogo Talijane odvjetnike, koji živuć medju Hrvati svaki dan hrvatski jezik trebaju. Na opazku nj. Presv. ministra Gautscha; izjavljam na prosto svoje osvjedočenje, da, kad bi se radilo po nazoru toga ministra, s kojim se ja, makar bio on ministar, neslažem, stvorila bi se oligarhija znanosti i književnosti, koja bi bila vele štetna i za znanost i za književnost.

Pošt. Spinčić omedjašuje se na izjavu: ako vi gospodo nepristanete na predlog, da se ustroji pravnička fakulteta sa dva naukovna jezika, tad će visoka vlada imati opravdan razlog, da je neda nit sa jednim, talijanskim naukovnim jezikom, jer što vi neželite nam, to će ona pravom uskratiti i vam.

Pošt. Gambini. Istina je, da se zagrebačko sveučilišće smatra izvanjskim, nego ipak koj se tamo uči, može mu se ne težkimi uvjeti priposnati nauke. Slavi dakle pokrajine imadu blizu otvorena vrata na sveučilišće, dočim jih neimaju Talijani. A činjenica je, da oni, Slavi, polaze ono sveučilišće (u Zagrebu), možda ne toliko da se izobraze hrvatski, nego da uzmognu uživati tustih podporah, kojih njim — kako se govori — daje u izobilju biskup Strossmajer.

Nije pako na mjestu što veli Dr. Laginja, da će se nazorom nj. Presv. ministra nastave stvoriti povlastica za neke razrede. Više i različnih razredah medju pučanstvi mora obstojati, kao što će obstojati u vjekove vjekovah, da se donegnu svrhe ljudskoga družtva, a česa je i pravo, da vlade nastoje uzdržati medju njimi ravnotežje rad občenita dobra. Za predlog pošt. Laginje neće glasovati, jer ako ima pokrajinah, koje trebaju više naobrazbe slavske, neka si ju same traže, a ne mi, koji imademo braniti samo naše narode. Mi pitamo ono, što je nam dostatno, i ako nam se dade — što će se za stalno dogoditi usupor očekivanja pošt. Spinčića, koj misli, da se neće predlogu udovoljiti ako se neudovolji i njegovu predlogu — služiti će bar za to, da nam dade ljudih zakona, podučenih u svom materinjem jeziku, koji će biti kadri služiti se njim u svakdanjem životu i sposobni, da se njim okoriste u svakoj zgodi.

Pošt. izvj. Costantini neima šta pridodavati, pošto je predlog školskoga odbora bio poduprt po mnogih poštovanih zastupnicih (?!). Fakulteta treba, da bude u Trstu, jer se takovi zavodi ustrajaju uvjek u velikih gradovih kakov je za nas Trst. Trst je središće svih probitakah istarskih, nije si moguće nit misliti, da bi taj zavod bio gdje drugdje ustrojen. Pripušća, da ima odvjetnikah, koji govore slavski sa seljaci, al neće ga nitko uvjeriti, da treba ići na slavsko sveučilišće za uzmoći naučiti se dialekt, koj govore seljaci naše pokrajine. Medjutim on u ime školskoga odbora odklanja i izpravak pošt. Spinčića i predlog pošt. Laginje, i to iz razlogah navedenih po govornicih, koji su o predmetu govorili. (Dr. Gambini).

Glasovalo se. Predlog Laginje pada, predlog školskoga odbora prima se, izpravak Spinčića pada — sve to dakako po većini. Protivno tomu glasuju Laginja, Spinčić i Jenko.

Pošt. Costantini u ime političkoga ekonomičkoga odbora predlaže i prima se bez razprave, da se predje na dnevni red preko utoka dvojice obć. zastupnikah iz Topolovca proti odluci zemaljskoga odbora, koj nije odobrio, da se dohodak nekih občinskih dobarah upotrebi za zidanje zvonika.

Zemaljski kapetan zaključuje Uvjerava sabor, da će zemaljski odbor, u koliko je u njegovoj moći, izvršiti sve odluke sabora, i da će se obazrieti na želje izražene. Želi zastupnikom i svim njihovim sretan svršetak prolazeće i nastavak dolazeće godine. „Rastajuć se izrazimo u ime puka, kojega zastupamo, uz znakove vjernosti i poniznosti, isto želje i čestitke uzvišenomu cesaru, da nova godina donese njemu i svoj cesarskoj obitelji svaku željenu utjehu, uspjeh, sreću, i da mu bude dano tečajem iste osigurati dobročinstva mira njegovim narodom, za koje se neprestano otčinski brine. Nj. V. Cesaru: Živio!" (Taj pozdrav izrečen samo talijanski, popraćuje se sa „evviva" „živio"!)

Iza kako je sabor. tajnik g. Dr. Bubba pročitao zapisnik te sjednice, sastavljen tečajem sjednice po tajniku zemaljskoga odbora i prisjedniku g. dr. Becichu, zaključi predsjednik u ime Nj. Veličanstva zasjedanje.

A kad je već sve to gotovo bilo, ustade pošt. Crisanaz te preporuči zemaljskomu odboru, neka čim prije izvrši sve što se je odlučilo i nek u obće radi u dobro pokrajine.

Sve zastupnike je to nekako začudilo a i samoga predsjednika, koj, nalazeć se s početka ponekle u neprilici, opazi onda dobrotljivo, da je već prije rekao, da će zemaljski odbor izvršiti saborske odluke i obazrieti se na sve želje u saboru izražene.

Pošt. Crisanaz reče na to sjedeć još nekoliko riečih, dočim se predsjednik, zastupnici i občinstvo na galeriji, smiješeć se, dižu na svojih sjedalah.

Pogled po svietu.

Trst, dne 26. jenara 1887.

Austro-Ugarska: Kako smo javili posliednji put, sastaje se prekosutra carevinsko vieće, da nastavi razprave, koje bijahu radi božićnih blagdanah prekinute.

U austrijsku gospodsku kuću imenovano je petnajst doživotnih članovah. Medju imenovanimi imade više zastupnikah na carevinskom vieću. Od novih članovah jesu tri protestanta, dva katolička svećenika, dva državna činovnika izvan službe i jedan u službi. Po narodnosti imade jedanajst Niemacah, tri Čeha i jedan Poljak. S ovim imenovanjem nemogu biti ni njemački liberalci nezadovoljni. Posliednjih danah raznose se vrlo uznemirujući glasovi o političkom položaju u Europi. Vojničke priprave čine sve skoro države. U tom prednjače svim Njemačka i Francezka, izmedju kojih će doći prije ili kasnije do strašne borbe. No, sudeć po raznih viestih, čini i Austrija razne priprave, da ju nezateku nepripravna budući dogodjaji.

Kako javljaju zagrebački listovi, dobila je tamošnja posada nekoje naloge, koji se izdaju jedino u oči predstojeće vojne. I o zemaljskom ustanku piše se mnogo posliednje vrieme.

Ugarsko ministarstvo za zemaljsku obranu izdalo je obširne propise za provedenje zakona o zemaljskom ustanku. Spočetka doći će u taj ustanak samo oni, koji su jur služili u zajedničkoj vojsci ili u domobranstvu.

Iz Pešte javljaju, da se nalaze tamo svi članovi hrvatskoga kraljevinskoga odbora, te da drže danomice svoje sjednice. Madjarski kraljevinski odbor, da će držati sjednicu dne 1. febrara, da najprije u svojem krugu zaključi, kako će postupati kod skupnoga viećanja. Prva zajednička sjednica, da će biti dne 3 febrara.

Bugarska: Izaslanici bugarske narodne skupštine bijahu u Rimu demonstrativno primljeni. Rimski novinari pripravili su deputaciji svečanost, na kojoj nebijaše nikakvih političkih govorah. Članovi deputacije zahvalili su se predsjedniku družtva — poznatomu Benghi-u — izjaviv, da neće nikada zaboraviti prijateljstva, izkazana njim u Rimu. Mi smo uvjereni, da jati, te da će Bugari, opametiv se, i sami uviditi, da je hrdjav posao bratimiti se sa protivnici Slavenstva.

Od trojice izaslanikah odputovala je dvojica iz Rima u Carigrad a treći u Milan, gdje da će se sastati sa razknezom Aleksandrom Batembergom.

Rusija. Ruske novine tvrde, da se bugarsko pitanje nemože i neće riešiti dok se nemakne sadanja regencija i nerazpišu novi izbori za narodnu bugarsku skupštinu. Na te zahtjeve ruske vlade pristati će valjda većina velevlastih.

Francezka: Po njemačkih viestih usredotočuje francezka vlada svoje čete na francezko-njemačkih granicah.

Italija: Talijanske čete došle su u sukob sa Abisinci u novo posjednutoj pokrajini Massanah. Talijanski kraljević nalazi se na svom putovanju u Egiptu.

Njemačka: Sve stranke razpuštenoga njemačkoga sabora sazivlju svoje birače na sastanke, da se dogovore o novih izborih i da razlože programe, kojih će se držati u novom saboru.

Franina i Jurina.

Fr. Si ti čul, da j' osalski president avancal za većega presidenta.
Jur. Nisam čul ne, lego se čudin, kako je moguće bit još nešto višega lego je osalski president.
Fr. Valjda je stupil za jedno kopito više.
Jur. Ja, ma osalsko.

* * *

Fr. Neki Bubanj, da je silno va Pirano po istarskeh Hrvateh bubnjal.
Jur. Te će bit onisti, ki vaik govori, da va Istroj ni Hrvati.
Fr. Tako zač se jih tóliko boji kada jih ni?
Jur. To bi otel i ja znat.

Različite viesti.

Občinsko zastupstvo može biti razpušćeno . . . . . Najdalje šest tjedanah poslije razpusta mora se naložiti novi izbor (§ 96. pokr. zak., članak XVI. drž. zak. od 1. marča 1882.) Občinsko zastupstvo u Buzetu bilo je razpušćeno dne 5. agusta 1885. Novi izbori nisu niti danas obavljeni. — Živio zakon!!!

† Josip Šlakar. Dne 23. t. m. preminu mn. č. g. Josip Šlakar, župnik-dekan u Šmarju, u koparskom sudbenom kotaru. Pokojnik se rodio u Kamniku u Kranjskoj god. 1822. Bio je veoma vriedan svećenik i čestit rodoljub. U ponedeljak sprovelo je 10. svećenikah i množtvo puka do hladnoga groba prevriednoga župnika i dekana. Sve je plakalo i naricalo za dobrim pastirom, koji je u onoj župi 26 godinah služio.

Pripovieda se, da je pokojnik ostavio liep imetak, i to većinom u novcu ili u državnih papirih. Glavnim baštinikom, da je biskupski konvikt u Trstu.

Vječni pokoj čestitomu svećeniku i rodoljubu!

Imenovanja. Kr. ugarska pomorska vlada na Rieci imenovala je sliedeće podkapetane kapetani dugo plovitbe: gosp. Eberl Rudolfa iz Rosemberga; gosp. Emanuela Medanića i g. Frana Randića obojicu iz Bakra; podkapetanom imenovan je g. Vjekoslav Kurtini iz Bakra. — Kocipient c. kr. financijalne prokure u Beču, g. dr. Aleksander knez Lodzia Poninski imenovan je tajnikom kod c. kr.

Našim predbrojnikom!

Umoljamo ovim one naše predbrojnike, kojim šiljemo po više iztisakah lista, za nam nepoznate osobe, da izvole preporučiti dotičnim čitateljem, nek nam sami, na svoje ime, nešilju predplate, nego putem onih, pod čijim imenom list dolazi, ili, ako već hoće, da nam sami i na svoje ime ravno predplatu šilju, neka nam na naputnici uvjek naznačiti izvole pod čijim imenom list dobivaju. Najbolje bi dakako bilo, da onaj, pod čijim imenom list dolazi, sabire od čitateljah predplatu pa ju nam šilje na svoje ime i bez naznake imenah dotičnih čitateljah, kojih mi netrebamo poznati.

Na taj način predusresti će se mnogomu neredu u upravi.

U obće pak opažamo, da mi obično pozivljemo na „predplatu“ lista, da nam dakle treba cienu lista poslati na početku a ne na koncu godine, i još kasnije. Neurednim plaćanjem lista prouzročuje nam se raznih neprilikah i materijalne štete.

Ovom prilikom pozivljemo još jednom one naše, žalibože mnogobrojne predbrojnike, koji nam već za više godinah predplatu duguju, da se već jednom sjete svoje dužnosti, ili neka budu tako pošteni pa neka nam list vrate, kad ga nekane plaćati. Tako nećemo barem njihovu nemarnost još gotovim novcem plaćati.

Konačno opažamo ješte, pošto nam sa više stranah na naše privatne pozive na izplatu zaostale predplate, dotnze čudni odgovori, da su s jednog ili drugog razloga mislili, da im list badava šiljemo, da mi bez plaće lista nikomu nešiljemo niti šiljati možemo. Toliko jednom za uvjek.

Uprava „Naše Sloge“.

Zadušnice za pok. biskupa Dobrilu. Iz Brseča javljaju nam, da su u tamošnjoj župnoj crkvi obdržavane svečane zadušnice dne 14. t. m. za nezaboravnoga biskupa Jurja. Zadušnicam prisustrovela je sva domaća inteligencija i mnogo pobožnog puka iz brsečke župe. Vječni budi pokoj istarskomu dobročinitelju i velikomu biskupu!

Razpisane župe. Doznajemo, da su u tršćansko-koparskoj biskupiji medju ostalimi razpisane i sliedeće župe: Veprinac, Žminj, Klana, Lindar, Cerovlje, Šmarje itd. Kako je poznato, razpisuje se ete natječaj za žminjsku župu po treći put. Kod zadnjega natječaja prijavio se za tu župu vrlo dostojan svećenik, kojega je presv. biskup patronu predložio nu ovaj nehtjede zanj niti čuti, jer taj svećenik nije valjda pazinskoj gospodi bio po ćudi. Presv. biskup zadovoljio je dakle patronu i onim, koji stoje iza njega a naš puk na Žminjšćini neka čeka župnika dok mu ga imenuju pazinska gospoda.

Iz obćine opratljske posjetile nas više seljakah, koji su nas prosili, da putem našeg lista izrečemo zahvalu predsjedniku cestnog odbora u Buzetu g. Franu Flegu, koji da se zauzimlje svim srdcem za dobrobit tužnog naroda u obće, a napose za gradnju i popravak putovah i cestah, bez kojih neima nigdje blagostanja. Za primjer navedoše nam spomenuti občinari cestu, koja prolazi okolo Oprtlja, koju nadzire i popravlja g. Flego već tri godine i koja se nalazi uvjek od tada u najboljem stanju. Tom cestom upravljali su prije buzetski šaronjaci kroz 15 godinah, pak je vazda bila podrta i podrovana tako, da su često tužni seljaci, vozeć sjeno ili drva u Kopar, Trst itd. po više puta voz provrnuli. Odpetle je pako gosp. Flego predsjednikom onog cestnog odbora, cesta je uvjek dobra a nesreće prestale su posvema. Radi toga je narod u onih krajevih, osobito iz Pregare, Sališa, Ždrenjah, Oprtlja, Gradine itd. g. Flegu zahvalan te vruće želi, da bi se i nadalje zanj zauzimao kao što i do sada, nemareć što mu velika i mala gospoda svakojake zaprieke stavljaju.

Zemaljski zakonik br. 1. za tekuću godinu javlja, da je Njeg. Vel. cesar previšnjom odlukom 30. decembra 1886. potvrdio zaključke istarskoga sabora glede provincijalnih porezah za god. 1887.

1. Za desetinu ili ezoner: namet ili adicional 12% na izravne poreze.

2. Za provincijalni fond:

a) namet 25% na izravne poreze,

b) namet 100% na vino i meso,

c) taksa for. 1.70 za svaki hektolitar pive prodan na malo, taksa for. 10.02 odnosno for. 6.68 za svaki hektolitar špiritah.

Opaziti moramo, da gornja cesarska odluka nije oglašena u hrvatskom jeziku.

Iz Buzeščine nam pišu. Narod naš je zbilja mučenik, kakova jedva ima pod božjim suncem. Redovito upravo neima već kakve četiri godine. Najprije je za-

godinu i pol zatežo upravni odbor, mjesto da je upravljao samo šest tjedanah. Sve je to poznato višim oblastim, i u cesarskom Beču. Al medju Bečom i nami mora bit netko, koj krati, da se zakon vrši, da se pravica kroji.

Sad je već ipak do toga došlo, da se je listine za občinske izbore izložilo. Naši jih biljože, i nastojat će, da budu unešeni u nje svi, koji imadu pravo izbora i da budu brisani oni, koji neimaju prava. Onda će svi kako jedan k izborom, da već jednom prestane stoljetno pašovanje. Ovaj put će u izbornu borbu i onih, koji nisu drugo pute. I Pregarci, i Grimaldci i Hamljani, i Dragućanah će u tu borbu zajedno sa Štrpedjani, Svetomartinci, Svetoivanci, Sovinjačani, Vršani sa Movražani, Sočeržani, Račićani i sa Kršani. Kršanah sad manjka, jer su mnogi sa svojimi ovcami u dolnjoj Istri, al će jih možda i od tamo doći, da vrše svoje izborno pravo, da predade upravu svojega krvavo stečenoga i uzdržanoga imanja u ruke poštenoga zastupstva. A ići će k izborom svi, koji su kod kuće, a tih je, kakve četiri stotine.

Oni imadu i razloga najviše, da sve sile upotrebe kako bi prestalo dosadanje stanje. Evo kako se kod jih dogadja. Glavno što oni imadu, jest blago, drobno i debelo, ovce te goveda i mulci. Za samu občinsku blagajnu, za jamu bez dna, plaćaju oni za ovce do 60 glavah 10 novčićah po glavi, za ovce preko 60 glavah za svaku 70 novčićah; za debelo blago do 5 glavah po 80 novčićah, preko 5 glavah za svaku 1 for. Posjednik, koj ima 100 ovacah i 6 govedah i mulceah, plaća za ovce 70 for., a za goveda i mulce 5 for. 50 novč., to je dakle 81 for. 50 novč. I to, opetujemo, za samu občinu, bez pokrajinskih nametah, bez državnoga poreza, bez 2 for. što svaki seljak plaća takodjer za občinu. Pak što je još gorje. Dogadja se, da ljudi često plate, što se od njih zahtjeva, ili kod župana ili kod občine, pak se od njih zahtjeva, da plate i po drugi i po tretji put. A traži se od njih bez da njim se reče, u koju svrhu, za koju godinu. Plati pak šuti! Tako njim se odgovara, kad pitaju, za što. A ako neplatiš, nosit ću ti iz kuće štogod u njoj nadjem. Neznaš nit nećeš znati, za što plaćaš. Tako dovikuje ljudem nekakav policaj iz Buzeta. A koju još svrhu ima pri tom, u ovo vrieme izbora? To je sam rekao pred nekim, a ima se i svjedoke za to. On jih tjera, da jih razsrdi, da mu se uzprotive, pak da jih uzmogne prijaviti sudbenim oblastim, da budu pak pod iztragom ili odsudjeni, da nebudu mogli vršiti izbornoga prava. On dakle izazivlje na najgrnbiji način, u nečistu svrhu. Težko da to čini po svojoj glavi. Bit će to poduka došla u občinu od koje druge strane. Narod je mučen, nesnosno mu je stanje, globe ga, draže ga, izazivlju ga. Ipak se suzdržaje. Znajuć, koja je svrha njegovim zakletim neprijateljem, on se nesuprotstavlja, on neće pred sudove, u zatvore, on išće podpore kod viših oblastih, dužnih, da red uzdrže, da se zakon netlači, da se neuzbunjuje narod. Neka se i u napred suzdržaje, nek nastoji pomoći si zakonitim putem, nek ne suzbija silu sa silom. Nek se još strpi koje vrieme. Nek pamti, što mu se sve dogadja i što mu se je dogadjalo pod dosadanjimi upravitelji, pak neka kod izborah dovikne jednom za uvjek: doli nedostojni!

To tjeranje, to izazivanje, je samo jedan način agitacije za izbore. Al ima i drugih. Veli se, da prijašnji gospodari neće nit sudjelovati kod izborah; ili da je sadanji odbor gorji od prijašnjega načelničtva, pak da će se ovo združiti s narodom proti odboru; svakako će se govorit za novce, što se jih je od cesara dobilo za postradale tučom, ili od države, ili od pokrajine; bit će i od druguda novacah, baš u svrhu poslanih; izmišljat će se svakojake laži i doskočice; nastojat će se zavesti narod psujuć proti popovom, proti učiteljem, proti svim njegovim prijateljem. Nego sve to, nit novci, nit varave rieči, neće naroda preokrenuti. Dosta putah dao se je već provariti. Neće već, jer zna, da bi sve to kasnije slano platio, da su mu već do sad pod tereti kosti pucale, i da bi kasnije još jače.

Narod će kako zadnjega puta složno izborom, da jednom za uvjek sbaci krvavi jaram, da se oslobodi nesnosnoga stanja, da bude sam gospodar nad krvavo stečenim posjedom. Sad je vrieme, da si pomogne.

Prijatelji naši i naroda bditi će, da se sve u redu obavi, a svemogući Bog podieliti će njim svoj blagoslov na trudu

Izbori izbornikah u Lošinju. Na 7. t. m. imali smo ovdje izbore izbornikah za popunitbu izpražnjenog zastupničkog mjesta vanjskih občinah lošinjskog kotara na mjesto odrekavšog se g. Ellusohogga. O toku ovih izborah nije nam od potrebe, da trošimo mnogo riečih. Odavna nismo bili vični imati pred nami toli nepristrano povjerenstvo, koje su sastavljali pogl. g. kot. poglavar Stinzig te prvi občinski savjetnik g. Gladulić, pošto je g. načelnik bio odsutan. Kod takvog povjerenstva, rekosmo, nebi smio čovjek niti pisnuti, sve kad bi i podlegli bili većom broju protivnikah. Nego, Bogu hvala, toga bilo nije. Ona tmušina, štono se bila za Ellusohogg-ovo doba nadvila nad obzorje hrvatske sviesti na kvarnerskih otocih, sad se počela malo po malo bistriti, i nadamo se, da će do mala sunce pravde i na naša ubožka vrata, to da će se viši krugovi u brzo otresti onih predsudah, štono ih glede naših osjećajah crpiše iz pristranog vrela E. klientele, uvjerivši se, da se naši osjećaji neprotive udvršćenju državnog jedinstva u ovih naših krajevih, nego da ga možda jedini podupiru i brane pred onom šakom renegatah, kojim bi najbolje došlo, kad bi mogli svojim prekomorskim prijateljom jedan dan dojaviti, da je Istra čisto talijanska, da u Istri neima ni glega Hrvata, da smo sgnječeni, podavljeni, da nas živih nije. Ne, tako nam sviesti, živimo i živit ćemo, ako ne za drugo, a to barem za to, da dokažemo, kako Istra nije zemlja, na kojoj bi moglo rasti gljive talijanaških aspiracijah!

Vraćajuć se na izbore vriedno je zabiljožiti, da su naši izbornici jednoglasno izabrani. Pusto li ironije! Kad se je god. 1883. radilo o izboru Ellusohogga, u Lošinju bješe izabrani jednoglasno izbornici šaronjački — danas pri popunjenju njegova mjesta, u Lošinju izabiraju se jednoglasno izbornici hrvatski! Pak nije to još dosta; odkad u Lošinju neima više Ellusohogga, ovdje nije bilo izbora, pri komu nebi hrvatska stranka pobjedu slavila! Koji je tomu razlog? Nama ga tražiti netreba, mi ga znamo, pa da nas za taj razlog tko zapita, mi mu odgovorili nebi, već jednostavno prstom pokazali na osobu, koja je na otocih ostavila iza sebe najcrnji glas . . . .

„Forche“ Baseli! Iz Punta pišu nam sliedeće: Prošlog mjeseca stiže ovomu občinskomu uredu od predsjedničtva pokrajinskog agrarnog vieća tiskani dopis, u kojemu su postavljena med inim i četiri upita, tičuća se putujućih učiteljah poljodjelstva. Umoljavao se naime ovaj občinski odbor, da bi izvolio izraziti svoje mnenje ob uspjehu njihove poduke, te podastrieti i eventualne predloge, kako bi se ta poduka čim shodnije upriličiti mogla na bolju korist i razvoj poljodeljstva u ovoj pokrajini.

Taj dopis slavnog predsjedničtva agrarnog vieća rekao bi, da odiše vas neobičnom brigom za poljodeljski stališ, te živim nastojanjem, da taj stališ podigne i uputi k napredku i blagostanju.

Nu, hoćeš li novelje! — Akoprem u ovoj občini nije takvog putujućeg učitelja u poljodeljstvu nikad ni bilo, ono veleslavno predsjedničtvo je ipak u svom dopisu predpostavljalo, kao da je takav učitelj već nebrojeno puta usrećio Punat sa svojimi pohodi i dragocienimi predavanji.

Iz ovog občinskog ureda se sasma učtivo odgovorilo, da je nemoguće izreći kakav sud, ili postaviti kakav predlog, o neizkušanom i nepoznatom predmetu; a odgovorilo se u hrvatskom, kod ove občine službenom jeziku. — Nu, „l'avita civiltà e coltura“ (!!!) nije mogla ni ovog puta mimoići prirodjene si ugladjenosti; jer eto, spis občinskog odbora vrati se nakon malo dana natrag netaknutim podatom, a još k tomu ukrašen veoma finimi nadpisi: „Retour — Si restituisce — L'istituto agrario rifiuta forche Baseli“.

Taj spis stoji u občinskom uredu još uvjek izložen svakomu na ogled.

Nezna se doduše što i kakve su te: „Forche Baseli“, ali napokon svaka ustrpljivost do mjere, te bi imalo biti presto upitati dotične širitelje „dell'avita civiltà (sic!) e coltura (pfui!): quousque tandem forche Baseli?!“

Mehmed Kolak-Kolaković. Sretnim slučajem našla je „Matica Hrvatska“ glasovitoga pjevača narodnih pjesamah Kolakovića, koji je boravio u Zagrebu mjesec danah i kazivao prekrasne pjesme. Taj „bogovski pivač“ pravo je čudo. Do sada je izkazao četrdeset i pet hiljadah stihovah, deseteracah. To je neprocjenivo narodno blago. Da je samo to učinila „Matica Hrvatska“ svaki bi ju Hrvat morao podupirati. Mnogi članovi „Matice Hrvatske“ i ljubitelji narodnoga pjesničtva koje su bile sve jednako odjevene

zaželjeli su čuti izvanrednoga pjevača Kolakovića, pak je odbor „Matice Hrvatske“ odlučio, da jednom pjevač Mehmed pred više občinstva pjeva. Mehmed je pjevao dne 15. t. m. u šest satih poslije podne u dvorani pjevačkoga družtva „Kola“.

Hrvatska čitaonica u Lindaru obdržavati će dne 10. febrara t. g. redovitu glavnu skupštinu sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće tajnika.
2. Izviešće blagajnika.
3. Izbor novog odbora.
4. Eventualni predlozi.

Odbor.

Hrvatskomu pripomoćnomu družtvu u Beču darovaše: Presvietli g. biskup I. J. Strosmajer f. 100, Hrvatska štediona u Zagrebu f. 100, Velecč. g. Dr. Sr. Karaman u Splitu f. 50, Preuzv. g. barun M. Ožegović f. 20, Občina Jaska f. 15, Občina Petrovaradin f. 10, Občina Gospić f. 10, Gospodin St. Berčić, Split f. 10, Gospodin Dr. G. Bulat f. 10, Gospodin A. Henry f. 10, Gospodin Dr. Miho Klaić f. 10, Gospodja Pakeny f. 10, Gospodin Fr. Vrbanić sveuč. prof. f. 10, Gospodin Juraj Ružić, Rieka f. 10. Svega skupa f. 375. Hvala in najsrdčnija! Ugledali se i ostali u spomenute darovatelje.

Za odbor hrvatskoga pripomoćnoga družtva u Beču dne 10. siečnja 1887.

Dr. Emil Amruš, predsjednik.

Drd. med. Fr. Zbierzchowski, tajnik.

„Otče budi volja Tvoja“ molitvenik nezaboravnog Dobrile nelaz. se sada kod knjigoveže; radi toga molimo sve one, koji su se za nj oglasili, da se ustrpe. Čim bude vezan oglasiti ćemo to i naznačiti razne mu ciene.

Vatrogasno družtvo u Splitu razašilje sliedeću pozivnicu: Čast je podpisanome pozvati V. C. sa obitelju na „Veliki ples“ koji će se priredili dne 1. veljače t. g. u prostorijah „Slavjanskog Napredka“ u 8 sati večer. Prihod je namienjen družtvenoj blagajni. Split, 12. siečnja 1887. Upraviteljstvo „Dobrovoljačkog vatrogasnog družtva“. — Ciena je ulaznici za osobu for. 1, za obitelj for. 2. Milodari primaju se zahvalnošću.

Dopisnica uprave.

Od 11 do 16 t. m. pripeslaše nam predplatu:

P. n. gg. Dr. M. T. Krk za god. 87 i for. 10 za „poslanice. — J. T. Vrbnik za god. 87. — N. Ž. Novaki za I. s. god. 86 i za I. P. Lovran za I. s god. 86. — St. Čit. Gorica za pol god 87. — A. B. S Vid za pol god. 87. — M. G. Beršt za god. 87 — Čit. Vrbnik za god 87. — J. L. Karkavec za 2 izt. za pol god. 87. — I. Ž. Buzet na račun za god. 86 for. 5. — J. B. Netretić za god. 86. — A. B. Marčana za pol god. 87 — I. B. Kanfanar za pol god. 87. — A. S. Marčana na račun za god. 86 for. 5. — S. K. Poreč za pol god. 87. — I. S. Poreč za pol god. 87 — M. S. Boram za 2 izt. za pol god. 87. — U. G. Tomaj za god. 87. — G. S. Sv. Nedelja za 4 god. do konca god. 87. — A. D. Krk za pol god. 87. — F. B. Trviž za 6 izt. za god. 87 — B. N. Pazin za god. 87. (Dobro ovako). — N. P. Beršec za pol god. 87. — F. P. Kastelier za 6 izt. za pol god. 87. — G. R. Rieka za god. 87. — N. B. Sales za god 87. — A. M. Žminj za pol god. 87. — M. D. Lošinj za god. 86 i 87. — Ob. gl. Kastav for. 6. — G. S. Nerezine za 14 izt. do konca god. 86 (dobit ćete čim prije). — P. S. Lošinj za pol god. 87 — M. C. Kastav za čitatelje za god. 86 for. 15. — E. G Kastav za god. 87. — J. M. Rieka za 3 izt za god. 87. — Ž. U. Mošćenice za se i za čitatelje za god. 86. — T. O. Bakar za pol god. 86. — Gr. pogl. Petrovaradin za god. 87. — F. R. Mačinska za god. 87. — P. D. Baška za se za god. 87 za čitatelje za god. 86 za oglas f. 2. — Čit. Baška za god. 87. — B. B. Frančići za god. 87. — A. P. Rukavac za 2 izt. za pol god. 87. — I. P. Pužovbreg za pol god. 87. — J. M. Pereniči za god. 87. — A. P. zahvala for. 2. — F. D. Kastav za pol god. 87. — Dr. F. V. Krk za god. 87. — Dr. F. F. Krk za 87. — Satnik P. Bilin za god. 87. — S. N. Jaska za god. 85. i 86. — V. V. Jaska za god. 87. — A. P. Žminj do konca god. 86. — Dr. K. Z. Zagreb za god. 86 i pol god. 87. — A. K. Dobinj za pol god. 87 (očekujte naše pismo). — L. S. Rieka za god. 87. — A. M. Zagreb za god. 87. — Dr. A. V. Djakovo za pol god. 87. — N. T. Novalji za 87. — J. B. Brezovica za pol god. 1887.

Č. g. I. J. Roč. Pristajemo i pod jasom kako ste zaželili šiljemo jedan iztisak više za onoga seljaka Ročanina — Pozdrav.

Č. g. F. M. Trsat. Odgovorismo Vam posebnom dopisnicom, da je sve u redu.

Trgovačke viesti.

Kava dobra, prodaja ciene još uvjek visoke. *Moka* f. 115 do f. 125 — *Ceylon* plant 100—130 — *Portorico* for. 105—120 — *S. Domingo* for. 83—89 — *Rio* obično for. 88—90 — *Iaré* for. 80—98 — *Santos* for. 82—92 — *Java Mal.* for. 92—18.

Cukar drži se nizko; prodalo se ovih danah 6000 vreća po for. 18—21.

Voće slabo traženo. *Datuli* f. 25—30 — *Smokve* 11—11. *Rožiči* puljški po for. 10—11 grčki f. 5. — *Limuni*, pomeranče for. 2—4 — *Mandole* for. 75—80 *Šljive* suhe nemačke for. 10—11 — *Uve pasa* for. 20—22 — *Cibibe* f. 10—15 — *Elemé* for. 18—20 *Saltanina* for. —16. 29.

Ulje slabo traženo za jelo for. 34—40 — za stol for. 48—65 — za mazanje for. 24—31.

Talijanske lire . . . 49.60 . . . 49.99

Petrolej ruski for. 7.25 — amerikanski for. 9—9.25.

Pasulj crveni for. 8. — bohinac for. for. 9 — koks for. 11—11.

Maslo štajersko for 80—85 — u najfinije for. 90.

Žito pšenica ruska for. 9.50—10 — banatska for. 10.50 — kuruza leventinska for. 6—6 25 malo tražena.

Sieno konjsko for. 1.60—1 80 — volovje for. 1.80—2.10.

Kože volovje strojene 50 K. f. 258; telečo f. 451.

Lutrijski brojevi

dne 22. jenara.

Beč	78	02	59	21	36
Gradac	85	72	24	8	21
Temešwar	17	27	78	41	40

Tršćanska burza

dne 20. jenara.

Austrijska pap. renta	for.	80.—	do for.	80.02
Ugarska	»	90 10	»	90.30
Ista u zlatu 4%	»	90.50	»	90 75
Dionice nar. banke	»	878	»	871
» kred t-banke	»	281 50	»	282.50
Talijanska renta	»	96.¼	»	96.½
London 10 lirah sterlinah	»	127.—	»	127.¼
Napoleoni	»	10.01	»	10 01½
C. kr. cekini	»	5.89	»	5 90
Državne marke	»	61 00	»	61.75
Iste francesko	»	49.75	»	50.—
Talijanske lire	»	49 60	»	49.00

Delasko podporno društvo

pod pokroviteljstvom Nj. Vis. ces. Rudolfa.

Podpisani odbor naznanja vsem družabnikom, družabnicam, prijateljem društva in ostalomu sl. občinstvu, da bode, kakor vsako leto, tudi letos

VELIKI PLES

dne 5. februvarja t. l. v bogato in jako ukusno odičenom gledališču „Fenice“. Da se slavnomu občinstvu bolj ustreže, preskrbeli sto si **DVE GODBI** in sicer veteranska cela godba in pa orkester gledališčnih godcev. Pred polunočje bode plesalo 24 parov v raznih slovanskih oblekah narodni ples „Kolo“. — Ustopnina 50 kr. Začetek plesa ob 8. uri in traja do 5. ure zjutraj.

Ustopnice se dobé uže zdaj v društvenom uradu; v prodajalnici gosp. Antona Žitka, Via Stadion št. 1; v kavarni „Commercio“; pri vseh poverjenikih društva; zadnji dan pa le pri donarnici gledališča „Fenice“.

Ker je namenjen čisti dohodek plesa pokojninskemu zalogu društva, priporoča podpisani vsem družabnikom i družabnicam, da se gotovo vdeleže plesa in prosi sploh slovokoljubno težaško in drugo gospodo bližnjih krajev, da mnogobrojno počaste društvo sè svojo navzočnostjo.

Velikodušnosti se pri toj priliko ne stavljo meje.

V Trstu, 20 januvarja 1887.

Odbor.

Poziv na predplatu.

Sretno stupismo oto i u osamnajstu godinu odkad šaljemo naš list nu krilo milog nam roda. —

Ovim mjesecom stupamo u novu godinu, pa radi toga pozivljemo narod na novu predplatu u čvrstoj nadi, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici, to da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli učiniti.

Predplata sa poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5 — za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu — jer je predrago, nego poštarskom naputnicom (Vaglia postale.

Budući da nam se šalje više putah novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači što je za predplatu, što za što drugo

Tom sgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti — jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napo on svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah istinito sve, što misle da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Priznano nepokvarjene

izvrstno

voščene sveče

izdolujeta

P. & R. SEEMANN

v Ljubljani. 6—6

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17 se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenega orodja namreč:

Monštrance, kustodije, kelihe ciborije, svetilnice svečnike za altarje, tabernakeljne in pred stoličeno, *križe* za altarje in bandera, *relikvarije, monštrancice* ali *križe* za sv. olje, *kanonske table, kadilnice s kadilnim čolničem, steklene flašice za darilno vino,* stopec, rodnik iz kovine, *krstne sklede* in *žlice, kotliče* za blagoslovljeno vodo, *kropilnike, posode za sv. olje in popotnice, držala* za sveče, *sklepe* pri pluvij.-l h itd, itd, po najnižji ceni.

Tudi se pri njem staro cerkveno orodje *v ognju* pozlati, posrebri, izčisti in popravi. Na blagovoljno vprašanje bode ra tovoljno odgovarjal in vsako blago dobro shranjeno in *poštnine prosto* pošiljal.

Sinco hornilj ve orodje, mesing in kufer temljem v radun. 24—4

ŽELODČEVA ESENCA lekarja Piccolija v Ljubljani

narejena in sostavljena po mojem navodu, ima nedvomljiv uspeh in zdravilne lastnosti v vseh slučajih želodčeve obolelosti, kakor tudi pri zlati žili.

Dr. E pl. vitez STOECKL,

c. kr. vladni svetovalec in deželno-sanitetni poročevalec za Kranjsko.

Izdelovatelj pošilja jo v zabojčkih po 12 stekleničk po gl. 1·30 po poštnem povzetji. Poštnino trpe p t. naročnikl.

V stekleničah po 15 nč. se prodaja v Rovinju v lekarnah Angelini in Spongia; v Pulju Wassermann, Carlucciolo in Modulej v Dinjanu Reki in Bradamante, v Kopru Giovannini in Favento; v Piranu Fonda in Lion; v Pazinu Lion; v Novemgradu Tamburlini, v Vižinadi Pateli, v Porečju Candusio, v Bujih Benotti in v vseh lekarn v Istri, Trstu, Primorju, Tirolu, Dalmaciji, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškom. 3—50.

Nova trgovina

„Alla Fortuna“

ima (24—21)

velik izbor postolah

i to sve domaća radnja, nikli prealogo, zajamčeno i uz najjeftinije cene. Naručbe uz mjeru kao i popravci izvršuju se od mah i jeftino.

Postoli za mužkarca for. 4.50—6.50, za žensku for. 3 50—5 za dj cu uz sve cjene

J. Barta Trst

Via Nuova, svornic ulica Zanetti.

Odlikovan grafički zavod.

EN. FREISINGER

U TRSTU

(Palazzo Lloyd via mercato 50—45 vecchio N ro 4).

Pečati iz kaučuka

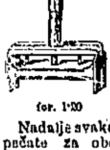

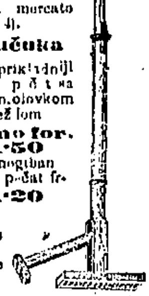

for. 1·50

Najpriktadniji žepni pečat sa perom.olovkom i bilježilom

samo for. 1·50

Samogiban žepni pečat fr. **1·20**

for. 1·20

Nadalje svakovrstne pečate za občinske, župne itd. uz uredo najjeftiniju cienu.

Naznanilo.

P. t. gospodarjem, čast. duhovščini, g. učiteljem in vsem prijateljem kmetijstva, vsojamo si naznanjati, da je na svetlo prišla nova kmetijska knjiga z naslovom:

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem u pouk.

Po naročilu visokega c. kr. ministerstva kmetijstva spisal

E. KRAMER,

ravnatelj deželne kmetijske šole v Gorici

Knjiga govori na kratko o vseh kmetijskih strokah s posebnim ozirom na kmetijske razmere na Kranjskem, Primorskem in spodnje Štajarskem, obsega 16 tiskovnih pol na močnem papirju ter ima 83 podob. Ker je dovolilo vis. c. kr. ministerstvo za tisk knjige zdatno podporo, jej je cena samo 20 kr.

Dobiva se tudi v tiskarni Dolenc v Trstu in stane z poštarino vred 35; trdo vezana 75 kr.

Podružnina u Trstu c. kr. povl.

austrijskog vjeresijskog zavoda

za trgovinu i obrt.

Novci za ukamaćenje

u bankah uz

4-dnevni odkaz $3^{1}/_{4}$%
8-dnevni odkaz $3^{1}/_{2}$%
30-dnevni odkaz $3^{1}/_{4}$%

u napoleondorih uz

30-dnevni odkaz $2^{1}/_{2}$%
3-mjesečni odkaz 3 %
6-mjesečni odkaz $3^{1}/_{4}$%

Okružni odjel

u bankah $2^{1}/_{4}$% kamate na svaku svotu a u napoleondorih bez kamatah.

Naputnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Tropavu, Lavov i Rieku, nadalje Zagreb, Arad, Grac, Hermanstadt, Innsbruck, Celovac, Ljubljanu, Salzburg bez troškovah.

Kupnja i prodaja

od dovizah, efektah, takodjer unovčenje kuponah uz $^{1}/_{4}$% provizije.

Predujam

na varranta, uvjeti na sporazumljenje uz otvor kredita u Londonu ili Parizu $^{1}/_{2}$% provizije za 3 mjeseca

Na efekte, $5^{1}/_{2}$% godišnjih kamatah do iznosa od fr. 1000; na novade iznose glasom posebnoga sporazumljenja.

U Trstu 1. oktobra 1884. 52—26

TISKARNA V. Dolenca v Trstu

vrejena po najnovejšem ukusu priporoča se si občinstvu, kakor tudi društvam za razne tiskanice za koncerte in plese, katere brzo in zelo po ceni prigotavlja.

ŽELODČNE BOLEZNI

je mogoče *BRZO* in *POSVEMA* ozdraviti po

JERUZALEMSKEM BALZAMU

edini in nedosegljivi želodčni pijači.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim boleznim, pač ni tako lehko, posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrsten enake leke

Večina raznih kapljic, izlečkov itd., katere se občinstvu kakor pravi čudeži priporočajo, niso nič druzega, nego škodljiva zmes:

Edini **Jeruzalemski balzam** si je zagotovil vsled svoje priproste sestave, odločno oživljajoče in želodčne živce hitro krepčalne moči **pravico prednosti** nad vsemi dosedaj v toj stroki poznanimi zdravilami, kar dokazuje tudi sè vsakim dnevom veče prašanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kineške robarbare, katera korenika je poznana zarad njenega ugodnega upliva **na prebavljenje ni čiščenje**, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neješčnosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gnjusu, riganju, bacanju, proti homoroidalnem trpljenju, zlatenci in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane **30** novcev. 10—48

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI

G. B. PONTONI

v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni *Marku Ravasini* i *G. B. Rovis*, na Reki v lekarni al Redentore, G. Greiner, v Kormínu v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Pullach.

Stante i čitajte!

Rad pretekle zimske se zene drodavat da se na skladišču još su nalazčih **1250** komadah novo izumljenih, toplih, trajnih, pristalih

Stefanie-kaputah

sa 2 reda puceta, po komad

samo for. 1.60

Nebma nista boljega, trajnijega, jeftinijega i naredujega od ovih novo izumljenih praktičnih Stefanie-haljetakah za gospodje i djevojke, kojih ima u zalihi svakovrstne boje, to ih ugednici pohvališe kao izvrstne 1 što pristaju svačijemu tielu, 2. što uzdržaju jednoličnu toplinu tiela, 3. što se njimi prištedjuje gornje odielo i 4. radi jeftinoće, trajnosti i ukusna kroja. — Tko ima Stefanie-haljetak — zaštiden je proti studeni — neće požaliti troška, što ga je dužan učiniti za uzdržanje zdravlja.

Fin haljetak ili blaće samo for. 1·60.

Za gospodu vrlo jeftin, fino i jake

topli haljetak ili blaće samo f. 1·70 po komad

Kod naručivanja neka se samo naznači veličina osobe — Prodaja i razpošilja uz poštarsko pouzeć jedino razpošiljalište

RABINOVICZ

Wien, III, Hintere Zollamtstrasse Nr. 9.

Oklic do vseh bralcev tega cenjenega lista.

Radi popolnega razhoda mojih provincijalnih filijalk, kakor tudi radi sprejetja neke tovarne, razprodajem vse moje objekte za četrtino cene, namreč

vse po 97 nov. 2—1

97 nv. 1 klobuk za gospode iz mehke klobučine v vseh barvah.	**97 nv.** 1 obleko iz trikota za dečke in deklice, obstoječa iz hlač in životnika	**97 nv.** 1 spodnjo obleko za dame, pletena s progami.	**97 nv.** 1 volnene hlače (po dr. Jägeru) za gospode
97 nv. 1 srajca za gospe s čipkami, najfinejši šif n.	**97 nv.** 1 srajca za gospode iz finega šifona, cretona ali oxforda.	**97 nv.** 1 par č-vljev elegantnih iz domačega sukna.	**97 nv.** 6 otiračev Carro-uzorci obrobljeni.
97 nv. 6 parov kratkih nogavic — jedne barve ali s progami.	**97 nv.** 3 para nogavic za gospe dobre kakovosti.	**97 nv.** 1 modrec iz volne za gospodo in gospe.	**97 nv.** 1 skrinjica z 10 kosi angleških pristno barvanih raznobojnih žepnih robcev.
97 nv. 1 dober prt bel, damast ali barvan.	**97 nv.** 6 ubrusov (servjet) belih ali barvanih damastuzorci.	**97 nv.** 6 tienč iz sivega platna sè čipkami.	**97 nv.** 6 komadi šalvov iz najfinejše volne, v živih bojah in z frantami.
97 nv. 1 hlače za gospoda proti mrazu vsakovrstne velikosti	**97 nv** 1 posteljna preproga iz jute-sukna dessinirana	**97 nv.** 1 ogrinjača za dame, velika	**97 nv.** 1 kreslio z mehanično uredbo, samo se užigajoče.
97 nv. 1 ženska pihalka fino oslikan in moderno izdelan.	**97 nv.** 1 ustnik za smodke iz prave morske pene.	**97 nv.** 2 žepni robci iz fine lionske svile raznovrstnih barv.	**97 nv.** 1 medaljon najnovejši facon, z kameni.
97 nv. 1 narokvica bogato okrašen s kameni.	**97 nv.** 1 verica za uro iz umetnega zlata s pripeznjeno	**97 nv.** 1 prstan s briljanti in imitiranimi kameni.	**97 nv.** 6 jedilnih žlic iz pravega londonskega britania-srebra
97 nv. 1 morska pipa iz morske pene za tabak	**97 nv.** 2 svetilnika iz pravega londonskega britania-srebra.	**97 nv.** korac za juho iz pravega londonskega britania-srebra	**97 nv.** 1 garnitura, za dame.
97 nv 12 žlic za kavo iz pristnega londonskega britania-srebra.	**97 nv.** 3 namizni noži iz pravega londonskega britania-srebra	**97 nv.** 6 francozkih vilic iz pravega londonskega britania-srebra	**97 nv.** 3 pare predpustnih nogavic iz fine svile

Razpošilja se po poštnem povzetju; za nedostajajoče blago se denar povrne.

J. H. Rabinovitz, Wien, 3. Bezirk, Hintere Zollamtsstrasse Nr. 9

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskom V. Dolenca.